

ZIŅOT PAR AIZDOMĪGIEM DARĪJUMIEM KĻŪST VIENKĀRŠĀK

MARTA CERA, ZAB “Ellex Kļaviņš” vecākā juriste, zvērināta advokāta palīgs, CAMS

2021. gada 12. jūlijā spēkā stājās grozījumi Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likumā. Grozījumos iekļautas vairākas būtiskas izmaiņas, tajā skaitā ziņošanas kārtībā par aizdomīgiem darījumiem. Kas mainās?

Aktuālie Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likuma (NILLTPFNL) grozījumi iekļauj jaunu 4.² nodaļu par ziņošanu par aizdomīgiem darījumiem un sliekšņa deklarāciju iesniegšanu.

IZSLĒDZ DUBULTO ZINOŠANU

Līdz šim NILLTPFNL subjektiem bija pienākums iesniegt ziņojumus par aizdomīgiem darījumiem nodokļu jomā gan Finanšu izlūkošanas dienestam (FID), gan arī Valsts ieņēmumu dienestam (VID). Saskaņā ar jaunajiem NILLTPFNL grozījumiem ziņošana par aizdomīgiem darījumiem nodokļu jomā tagad būs jāveic tikai FID, un šie ziņojumi būs jāiesniedz tikai FID sistēmā. Savukārt, ja attiecīgā informācija ziņojumā paredzēta arī VID, tas būs specifiski jānorāda ziņojuma iesniegšanas formā.

Līdz ar to jaunās ziņošanas sistēmas ieviešana radīs būtisku atvieglojumu NILLTPFNL subjektiem, ieviešot tehnisko risinājumu, kā rezultātā informāciju par aizdomīgiem darījumiem nodokļu jomā varēs iesniegt, izmantojot vienotu kanālu – iesniedzot ziņojumu par aizdomīgu darījumu nodokļu jomā FID, kurš to pats nosūtīs arī VID.

NILLTPFNL redakcija, kas stāsies spēkā 2021. gada 1. oktobrī, paredz, ka likuma subjektam ir pienākums:

- reģistrēties FID finanšu izlūkošanas datu saņemšanas un analīzes sistēmā (šis ir jauns pienākums);

- nekavējoties ziņot FID finanšu izlūkošanas datu saņemšanas un analīzes sistēmā par katru aizdomīgu darījumu. Ziņošanas pienākums attiecas arī uz līdzekļiem, kas rada aizdomas, ka tie tieši vai netieši iegūti noziedzīga nodarījuma rezultātā vai ir saistīti ar terorisma un proliferācijas finansēšanu vai šādu darbību mēģinājumu, bet vēl nav iesaistīti darījumā vai tā mēģinājumā, kā arī uz gadījumiem, kad bijis pietiekams pamats konstatēt aizdomīgu darījumu, bet nepietiekamas uzmanības vai nolaidības dēļ ziņošanas pienākums nav veikts;
- Ministru kabineta (MK) noteiktojos gadījumos un kārtībā iesniegt FID finanšu izlūkošanas datu saņemšanas un analīzes sistēmā sliekšņa deklarāciju.

Attiecīgie MK noteikumi šī raksta tapšanas brīdī (augusta sākumā) vēl gan nav pieņemti, taču paredzams, ka MK noteiks arī:

- finanšu izlūkošanas datu saņemšanas un analīzes sistēmas pārziņa funkcijas un uzdevumus, tajā iekļaujamās informācijas apjomu un iekļaušanas kārtību, kā arī nosacījumus un kārtību piekļuves nodrošināšanai finanšu izlūkošanas datu saņemšanas un analīzes sistēmai;
- kārtību, kādā sniedzami ziņojumi par aizdomīgiem darījumiem un to saturu;
- gadījumus, kad iesniedzama sliekšņa deklarācija, kā arī sliekšņa deklarācijas iesniegšanas kārtību un saturu;
- kārtību, kādā FID nosūta VID NILLTPFNL subjekta ziņojumus par aizdomīgu darījumu un sliekšņa deklarāciju nodokļu jomā.

Ņemot vērā iepriekš minēto, lai arī grozījumi NILLTPFNL rada papildu administratīvo slogu licencēšanas, kā arī uzraudzības un kontroles institūcijām, tas vienlaikus paredz, ka tiks veicināts administratīvā sloga samazinājums likuma subjektiem.

JAUNAS SISTĒMAS IEVIEŠANA

Papildus vērts pieminēt, ka FID ir arī uzsācis pāreju uz jaunu, starptautisku ziņošanas sistēmu ziņojumu saņemšanai, apstrādei un analīzei – lietojumprogrammu goAML, kuru jau šobrīd lieto vairāk nekā 50 valstis. Minētā sistēma ir Apvienoto Nāciju Organizācijas Narkotiku un noziedzības novēršanas biroja izstrādāts un pilnībā integrēts programmatūras risinājums, kas paredzēts tieši finanšu izlūkošanas dienestu darbam. FID ir pirmā iestāde no Baltijas valstīm, kas savā darbībā izmantos lietojumprogrammu goAML. Eiropas Savienībā goAML lieto arī Somijas, Nīderlandes, Luksemburgas, Dānijas, Vācijas, Zviedrijas, Malta, Austrijas, Kipras un Īrijas finanšu izlūkošanas vienības, to šobrīd uzsāk ieviest Portugāles un Spānijas atbildīgās iestādes. Tāpat goAML lieto arī Islandes, Šveices, Kosovas, Lihtensteinas un vēl citās pasaules finanšu izlūkošanas vienībās.

Praktiski šī ir tā sistēma, kas novērš paralēlo ziņošanu, – tai plānots nodrošināt iesniegt ziņojumus par aizdomīgiem darījumiem un sliekšņa deklarācijas, novērst nepieciešamību paralēli ziņot gan FID, gan VID, kā arī uzlabot komunikācijas plūsmu starp FID, likuma subjektiem, uzraudzības un kontroles institūcijām, tiesībaizsardzības institūcijām, prokuratūru un citām iesaistītajām personām. FID iesniegtie likuma subjektu ziņojumi par aizdomīgiem darījumiem nodokļu jomā un arī notāru iesniegtās sliekšņa deklarācijas par mantojumiem tiks nekavējoties nosūtītas VID.

Ilgtermiņā goAML nodrošinās finanšu izlūkošanas analīzē iegūtās informācijas operatīvu apriti starp FID, tiesībaizsardzības iestādēm, likuma subjektiem un uzraudzības un kontroles institūcijām, veicot iesaistīto iestāžu sadarbību noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanā un apkarošanā. Vienlaikus jaunā goAML sistēma nodrošinās arī ātru noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanai būtisku dokumentu (metodoloģijas, vadlīnijas, ieteikumi u. c.) nosūtīšanu un informācijas apmaiņu ar likuma subjektiem.

Saskaņā ar FID publicēto informāciju goAML plānots nodrošināt savietojamību ar citām FID izmantotajām jaunākajām analītiskajām programmām, kas ļauj efektīvāk analizēt saņemtos aizdomīgu darījumu ziņojumus un saistītās finanšu plūsmas, identificējot iespējamo noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju. Tāpat paredzams, ka nākotnē goAML arī ļaus operatīvāk veikt informācijas un datu

Ziņošana par aizdomīgiem darījumiem nodokļu jomā tagad būs jāveic tikai FID, un šie ziņojumi būs jāiesniedz tikai FID sistēmā

apmaiņu ar finanšu izlūkošanas dienestiem citās valstīs, kur ir ieviesta lietojumprogramma goAML.

JAUNAS IESPĒJAS, JAUNI PIENĀKUMI

Sistēma atšķirsies no līdzšinējās ziņošanas vietnes gan vizuāli un saturiski, gan arī tehniski. Piemēram, likuma subjektiem būs iespēja izsekot ziņojuma vai sliekšņa deklarācijas statusam no tā iesniegšanas brīža līdz tā akceptēšanai FID. Ja ziņojumā tiks konstatētas klūdas, tajā pašā datnē varēs veikt izmaiņas un iesniegt to atkārtoti. Tiks paplašinātas iespējas iesniegt informāciju par darījumiem, ar tiem saistītajām personām, kā arī norādīt personu kontaktinformāciju un personu identifikācijas informāciju strukturētā formā. goAML būs paredzēti arī atsevišķi lauki informācijas sniegšanai par darījumā iesaistītajiem cita veida līdzekļiem, precēm vai pakalpojumiem. Tas atvieglos saņemto datu kvalitatīvo un kvantitatīvo analīzes veikšanu. Katrs ziņotājs varēs apskatīt sistēmas uzturētos statistikas datus par iesniegtajiem ziņojumiem, grupējot tos pēc laika perioda, ziņojuma veida, pieļautajām kļūdām un citiem parametriem.

Reģistrēties un lietot goAML būs nepieciešams visiem likuma subjektiem, lai iesniegtu FID ziņojumus par aizdomīgiem darījumiem un/vai sliekšņa deklarācijas. Izmantojot goAML, FID varēs pieprasīt papildu informāciju no lietojumprogrammā reģistrētajiem lietotājiem. Lietojumprogrammā goAML varēs reģistrēties arī tiesībaizsardzības iestādes un uzraudzības un kontroles institūcijas, lai īstenotu viegotu digitālu sadarbību ar visiem noziedzīgi iegūtu

līdzekļu legalizācijas sistēmā iesaistītajiem partneriem. Tāpat kā šobrīd esošajā e-zīņošanas sistēmā, arī goAML vidē ziņojumu par aizdomīgu darījumu nevarēs iesniegt bez iepriekšējās reģistrācijas. Lietojumprogrammā goAML būs divu veidu lietotāji:

- likuma subjekti, kuriem būs iespēja pievienot savu lietotāju grupu (šo grupu veidos iestādes pārstāvji – fiziskas personas),
- iniciatīvie ziņotāji – tikai fiziskas personas, kuras reģistrēsies kā iniciatīvie ziņotāji.

Sistēmas lietotāja konta izveides un datu izmaiņu process būs katra ziņotāja pārziņā. Tas ļaus katrai iestādei (ziņotājam) sistēmā justies patstāvīgākam, taču tas prasīs arī lielāku atbildību, proti, laikus un pienācīgā apmērā aktualizēt nepieciešamās izmaiņas. Sistēmas lietotāja (juridiskās personas) pārstāvis lietojumprogrammā goAML nodrošinās arī citu savas pārstāvētās institūcijas lietotāju kontu pārvaldību, apstiprinot vai bloķējot lietotāju piekļuvi.

Personas, kas nav likuma subjekti un kāda objektīva apstākļa dēļ nevar reģistrēties lietojumprogrammā goAML, ziņojumus FID arī turpmāk varēs iesniegt:

- rakstiski, ziņojumu parakstot un norādot iesniegēju;
- elektroniski, ja iesiegums normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā ir parakstīts ar elektronisko parakstu;
- izmantojot tiešsaistes formas, portālā Latvija.lv.

5264

– 2019. gadā FID saņemto aizdomīgu darījumu ziņojumu skaits, savukārt VID – 1765.

Avots: AS "Kreditinformācijas Birojs", 2021. gada maijs

PĀREJA UZ JAUNO SISTĒMU

Lietojumprogramma goAML pilnā apmērā tiks ieiesta 2021./2022. gada laikā, aizstājot līdzšinējo FID pamatsistēmu un e-zīņošanas sistēmu Zinojumi.fid.gov.lv. Pēc pilnīgas lietojumprogrammas goAML ieviešanas līdzšinējā e-zīņošanas sistēma būs pieejama tikai likvidācijas procesā esošām kredītiestādēm. Pārejīem likuma subjektiem aizdomīgu darījumu ziņojumi un sliekšņa deklarācijas būs jāiesniedz tikai goAML. Vēlāk lietojumprogrammas Goaml.fid.gov.lv lietotāji nevarēs piekļūt e-zīñošanas sistēmai Zinojumi.fid.gov.lv, tāpēc svarīgi laikus ārpus ziņošanas sistēmas saglabāt gan nosūtītos ziņojumus un sliekšņa deklarācijas, gan no FID saņemto informāciju un arī ziņojumu datus. 🛡

Brīvdabas komandu saliedēšanas spēle

JĀNA ATBRĪVOŠANA

TAKTIKA UN PLĀNOŠANA

LOGISKĀ UN ASOCIATĪVĀ DOMĀŠANA

DARBS KOMANDĀS

KOMUNIKĀCIJA UN SADARBĪBA

LĒMUMU PIENEMŠANA

VAIRĀK INFORMĀCIJAS: BOJARASPELES.LV · 29404257